

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Inovace v modré ekonomice: využití potenciálu našich moří a oceánů k růstu a vytváření pracovních míst

COM(2014) 254 final/2

(2015/C 012/15)

Zpravodaj: **pan Boland**

Spoluzpravodaj: **pan Lobo Xavier**

Dne 13. května 2014 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Inovace v modré ekonomice: využití potenciálu našich moří a oceánů k růstu a vytváření pracovních míst

COM(2014) 254 final/2.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. října 2014.

Na 502. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. října 2014 (jednání dne 15. října 2014), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 143 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Shrnutí závěrů a doporučení

1.1 EHSV vítá dokument, v němž Komise navrhuje maximalizovat potenciál našich moří a oceánů z hlediska zaměstnanosti díky inovacím, přičemž zvláštní důraz je kladen na mořské biotechnologie, energii z oceánů a těžbu na mořském dně.

1.2 EHSV je znepokojen chybějící koordinací opatření přijímaných soukromým a veřejným sektorem a vidí, že podobné napětí panuje i mezi členskými státy. Stejně tak i nedostatek odpovídajících dat a datových systémů nutných k řádnému informování o našich mořích a jejich potenciálu brání rozvoji inovací, a to i přes úsilí řady vysokých škol a vědeckých institucí ve všech členských státech. EHSV se domnívá, že pokud tyto otázky nebudou vyřešeny, nebudou mít Evropané možnost získat nová potenciální zaměstnání.

1.3 EHSV trvá na tom, že stěžejní iniciativa Unie inovací má pro rozvoj modré ekonomiky zásadní význam, Komise ji však musí více podpořit. Součástí této podpory je nezbytný legislativní rámec a dlouhodobá finanční pomoc, ale i více informací o stávajících programech v oblasti inovací.

1.4 EHSV důrazně doporučuje, aby Komise a jednotlivé členské státy neprodleně odstranily nedostatky zjištěné v rámci stěžejní iniciativy Unie inovací.

1.5 V souladu s vědeckým přístupem sdělení EHSV doporučuje, aby do procesu byly zahrnuty i strategie pobřežního cestovního ruchu, a tím byl nejen podpořen zájem občanské společnosti o tuto oblast, ale vyllynul určitý přínos i z integrované spolupráce obou přístupů k procesu.

1.6 EHSV doporučuje, aby byly pobřežní a ostrovní komunity, v nichž dochází k závažnému útlumu tradičních odvětví včetně rybolovu, plně zapojeny do všech fází rozvoje modré ekonomiky, a byla tak zaručena správná rovnováha mezi výzkumem a vývojem na jedné straně a činnostmi v oblasti cestovního ruchu, které vytvářejí pracovní místa a prosperitu, na straně druhé. Tímto doporučením by dal EHSV jasně najevo, že by všechny komunity, jichž se modrá ekonomika týká, měly být zastoupeny v konstruktivním dialogu všech zainteresovaných stran. Tyto komunity, a zejména ostrovy, mají navíc jasný potenciál a konkrétní přínos pro inovace v rámci modré ekonomiky.

1.7 Při přípravě strategií podpory zaměstnanosti v modré ekonomice má zásadní význam zahrnutí inovací v oblastech jako stavba lodí, akvakultura, přístavní infrastruktury a rybolov. Jelikož tyto oblasti již musí ve stále větší míře plnit řadu environmentálních požadavků, doporučuje EHSV, aby se všechna opatření námořní politiky, která Komise formulovala, zaměřovala na příležitosti, jež přizpůsobení se novým environmentálním požadavkům může skýtat v oblasti zaměstnanosti.

1.8 Je jasné, že dosažení vyšší zaměstnanosti díky inovacím v modré ekonomice bude za stávající politiky velmi pomalé. V této souvislosti EHSV vřele doporučuje, aby se Evropská komise snažila přimět všechny zainteresované strany k dohodě ohledně inteligentního časového plánu, jenž bude opatření zaměřovat na rychlé uskutečnění všech strategií.

1.9 EHSV tato opatření navržená Komisí sice vítá, nicméně je pevně přesvědčen, že jich je málo a že od členských států nevyžadují přijetí odpovídajících závazků. V této souvislosti je třeba před rokem 2016 uspořádat zvláštní summit EU k inovacím v modré ekonomice, jehož by se zúčastnili ministři odpovídající za námořní záležitosti a související oblasti. Cílem by bylo určit priority hlavních strategií a dohodnout se na časovém plánu provádění, jenž by byl schůdný pro všechny členské státy v závislosti na jejich vnitrostátních podmínkách. Výbor rovněž navrhuje, aby na Fóru pro vědu a podnikání v modré ekonomice, které má být pořádáno v roce 2015, byla řádně zastoupena občanská společnost, včetně zaměstnanců a marginalizovaných skupin.

2. Výklad a souvislosti

2.1 Evropská komise přijala v roce 2011 sdělení Modrý růst⁽¹⁾, v němž názorně doložila potenciál z hlediska zaměstnanosti, jež skýtá podpora našich oceánů, moří a pobřeží v celé Evropě. Vyzdvihla rovněž význam, který by energie z oceánů mohla mít pro zvýšení pracovních příležitostí.

2.2 V současné době se odhaduje, že celé námořní odvětví se podílí 3–5 % na HDP EU, zaměstnává přibližně 5,6 milionů lidí a pro evropské hospodářství vytváří 495 mld. eur. Námořní dopravu využívá zhruba 90 % zahraničního obchodu a 43 % obchodu v rámci EU. Evropský loďařský průmysl, včetně příbuzných průmyslových odvětví, představuje 10 % celosvětové výroby. V Evropě je provozováno téměř 100 000 lodí, buď v odvětví rybolovu nebo akvakultury. Na vzestupu jsou i jiné nové činnosti, například těžba nerostů a větrné parky. (Viz informační materiál EU o námořních záležitostech a rybolovu z roku 2014, http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/en/fisheries_en.pdf).

2.3 Je také zřejmé, že všechny orgány členských států a Evropské unie jsou znepokojeny tím, že neudržitelné využívání našich moří ohrožuje křehkou rovnováhu mořských ekosystémů. To je naopak třeba zohlednit v iniciativách v oblasti mořského prostředí, jejichž záměrem je vytvořit více pracovních míst a přispět ke strategii Evropa 2020.

2.4 Komise si je rovněž vědoma nedostatků zjištěných stěžejní iniciativou Unie inovací, např. nedostatečných investic do znalostí, nedostatečného přístupu k financím, vysokých nákladů na práva duševního vlastnictví, pomalého pokroku směrem k interoperabilním normám, neefektivního využívání veřejných zakázek a zdvojeného výzkumu. K dalším nedostatkům zjištěným v roční analýze růstu pro rok 2014 vypracované Komisí patří: nedostatečná vzájemná spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti inovací, nedostatečné přenášení výsledků výzkumu do zboží a služeb a narůstající nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi.

⁽¹⁾ Modrý růst – Možnosti udržitelného růstu v mořském a námořním odvětví, COM(2012) 494 final.

2.5 Údaje, které upřesňují vlastnosti mořského dna (např. mapování přírodních stanovišť, geologii mořského dna a další nepředvídané události spojené s mořem), jsou k dispozici jen v omezeném rozsahu a to je překážkou rychlejšího rozvoje inovací.

2.6 Komise provádí v rámci své politiky celou řadu iniciativ. Patří k nim mj.:

- neomezený přístup k údajům
- propojování systémů dat
- přijetí evropské strategie pro mořský výzkum.

2.7 I přes reformu společné rybářské politiky procházejí tisíce pobřežních komunit recesí. Mnoho z nich má nyní pocit, že nejsou na moři konkurenceschopné, a k modernizaci svých rybářských loďstev by potřebovaly značnou podporu. Pokles zažívají rovněž doplňkové služby, např. stavba lodí a jejich údržba a poskytování dalších souvisejících služeb.

2.8 Moře obklopující Evropu: Jaderské a Jónské moře, Severní ledový oceán, Atlantský oceán, Irské moře, Baltské moře, Černé moře, Středozemní moře, Severní moře.

3. Souvislosti sdělení Komise

3.1 Ve čtvrtek 8. května předložila Evropská komise akční plán Inovace v modré ekonomice. Obecným cílem tohoto sdělení je využít potenciál našich oceánů a moří pro tvorbu pracovních míst a pro růst. Navrhuje se v něm řada iniciativ zaměřených na zvýšení znalostí o oceánech, zlepšení dovedností nezbytných k používání nových technologií v mořském prostředí a posílení koordinace mořského výzkumu. Byla navržena následující opatření:

- Do roku 2020 vypracovat úplnou digitální mapu dna evropských moří.
- Vytvořit internetovou informační platformu pro mořské výzkumné projekty v rámci programu Horizont 2020 a pro mořský výzkum financovaný jednotlivými státy tak, aby bylo možné ji začít využívat ještě před koncem roku 2015 a sdílet výsledky dokončených projektů.
- V rámci modré ekonomiky zřídit obchodní a vědecké fórum, které spojí soukromý sektor, vědce a nevládní organizace a pomůže utvářet modrou ekonomiku budoucnosti a sdílet myšlenky a výsledky. První schůze se bude konat v roce 2015 u příležitosti námořního dne ve městě Pireus v Řecku.
- Podpořit subjekty působící v oblasti výzkumu, podnikání a vzdělávání, aby do roku 2016 zmapovaly potřeby a kvalifikaci budoucích pracovníků v námořním odvětví.
- Prozkoumat, jak by mohli hlavní aktéři z oblasti výzkumu, podnikání a vzdělávání vytvořit znalostní a inovační společenství pro modrou ekonomiku po roce 2020. Znalostní a inovační společenství jako součást Evropského inovačního a technologického institutu může stimulovat inovace různými způsoby, například prostřednictvím školicích a vzdělávacích programů, posílením napojení trhu na výzkum a vytvářením inovačních projektů a podnikatelských líní.

3.2 K jednotlivým odvětvím, která tvoří modrou ekonomiku, patří mj. akvakultura, pobřežní cestovní ruch, mořské biotechnologie, energie z oceánů a těžba na mořském dně.

3.3 Z hospodářského hlediska sice modrá ekonomika představuje 5,4 milionu udržitelných pracovních míst a vytváří hrubou přidanou hodnotu ve výši necelých 500 miliard EUR ročně, nicméně je třeba podotknout, že mořské biotechnologie, energie z oceánů a těžbu na mořském dně je třeba ještě rozvíjet, aby mohly mít pro hospodářství čistý přínos.

3.4 Podle Komise mohou být všechny tyto sektory pro modrou ekonomiku značným přínosem, a to následujícími způsoby:

- Mořské biotechnologie nabízejí příležitost ke zkoumání moří za účelem provedení sekvenování DNA s pomocí nových podmorských technologií. Kritické množství všech zúčastněných členských států EU bude stimulem pro rozvoj lukrativních nikových trhů.
- Energie z oceánů představuje odvětví, které se stále ještě rozvíjí. Bude-li řádně řízeno, mohlo by přispět k dosažení cílů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a snížení emisí skleníkových plynů. Vzhledem k již dosaženému pokroku lze potenciál hospodářského růstu spojený s novými inovativními technologiemi považovat za reálný.
- Těžba na mořském dně může být zdrojem pracovních míst, neboť je známo, že by se na dně oceánů mohlo nacházet značné množství nerostů. Při řádném zohlednění environmentálních aspektů by těžba těchto nerostů mohla zaplnit mezery na trhu tam, kde recyklace není možná nebo vhodná nebo kde je zátěž na pozemské doly příliš vysoká. Přestože je toto odvětví zatím malé, mohlo by být pro budoucí generace zdrojem udržitelného růstu a pracovních míst.

3.5 Modrá ekonomika těží ze stěžejní iniciativy EU Unie inovací, jejímž cílem je vytvářet příznivé prostředí pro inovace. Nový program Horizont 2020, jehož rozpočet činí 79 mld. eur, je největším programem EU pro výzkum a inovace.

3.6 Ve sdělení jsou rovněž vypočteny nedostatky iniciativy, k nimž patří např. nedostatečné investice do znalostí, nedostatečný přístup k financím, vysoké náklady na práva duševního vlastnictví, pomalý pokrok směrem k interoperabilním normám, neefektivní využívání veřejných zakázek a zdvojený výzkum.

3.7 Komise navrhuje mj. následující opatření:

- Počínaje rokem 2014 zavést udržitelný postup zajišťující snadnou dostupnost dat o mořích, jejich interoperabilitu a použitelnost bez omezení.
- Do ledna 2020 vytvořit bezešvou mapu celého mořského dna v evropských vodách ve vysokém rozlišení.
- Do konce roku 2015 vytvořit informační platformu mořského výzkumu napříč celým programem Horizont 2020 a dodávat informace o výzkumných projektech financovaných z vnitrostátních prostředků.
- V roce 2015 uspořádat první schůzi Fóra pro vědu a podnikání v modré ekonomice.
- V období 2014–2016 vytvořit alianci pro dovednosti v rámci námořního odvětví.

3.8 Mělo by se upozornit na to, že Komise ve svém sdělení nedefinuje koncepci „modré ekonomiky“. EHSV však připomíná definici uvedenou v třetí průběžné zprávě EU z března 2012 nazvané „Scenarios and drivers for sustainable growth from the oceans, seas and coasts“ (Scénáře a hnací síly udržitelného růstu z oceánů, moří a pobřeží), kde se říká, že *modrý růst je definován jako inteligentní a udržitelný hospodářský růst a růst zaměstnanosti podporující začlenění a vycházející z oceánů, moří a pobřeží*. Námořní ekonomiku tvoří veškeré odvětvové a meziodvětvové hospodářské činnosti související s oceány, moří a pobřežími. Přestože jsou tyto činnosti většinou z geografického hlediska specifické, do definice je zahrnuta i nejbližší přímá a nepřímá podpora nutná k fungování námořních hospodářských odvětví. Tyto činnosti mohou být vykonávány kdekoli, i ve vnitrozemských státech. Zaměstnanost v námořním odvětví představují všechna pracovní místa (počítána z hlediska plných pracovních úvazků) v oblasti výše uvedených činností souvisejících s oceány, moří a pobřežími.

4. Obecné připomínky

4.1 Potenciál modré ekonomiky v Evropě lze rozvinout za předpokladu, že členské státy a všechny zainteresované strany včetně občanské společnosti budou aktivně zapojeny do přípravy politik a místních řešení, jež účinně odstraní velký počet překážek zjištěných v rámci stěžejní iniciativy Unie inovací a zkoumaných v rámci roční analýzy růstu na rok 2014.

4.2 Stěžejní iniciativa Unie inovací má pro rozvoj modré ekonomiky zásadní význam, nicméně má-li se využít hospodářský potenciál našich moří, bude vyžadovat podstatně více podpory a rozvoje.

4.3 Komise musí v rámci evropského semestru zajistit, aby hlavní politiky národních plánů reforem členských států odrážely priority modrého růstu.

4.4 Situace v oblasti znečištění moří, jehož velkou část vytváří pevnina, má skutečné dopady na udržitelnost modré ekonomiky v budoucnosti. Zároveň budou environmentální problémy vyplývající z těžby na mořském dně a potřeba lepší přístavní infrastruktury a zlepšení, jež zvýší environmentální kvalitu lodní přepravy, omezovat možnosti zaměstnání v modré ekonomice, pokud se nezačnou okamžitě řešit.

4.5 Neutěšený stav pobřežních komunit, které jsou zasažené rozsáhlou hospodářskou krizí v Evropě a jejichž závislost na modré ekonomice si vyžádá značnou pozornost ve formě pevnějších vazeb na programy EU, např. na společnou rybářskou politiku.

4.6 Roztříštěnost politik a opatření zaměřených na zvýšení ekonomické hodnoty našich oceánů a moří bránila v Evropě dosažení udržitelných úspor v jednotlivých hospodářských odvětvích. Potenciál dohod o modré ekonomice uzavřených mezi Evropou a USA a další globální zájmy by mohly zvýšit zaměstnanost.

4.7 Modrá ekonomika je závislá na rozvoji loďařského průmyslu, který čítá přibližně 150 velkých loděnic v Evropě, z nichž asi 40 je aktivních na celosvětovém trhu velkých námořních obchodních lodí. Loděnice (civilní i vojenské, které se zabývají stavbou a opravami lodí) v Evropské unii přímo zaměstnávají přibližně 120 000 osob. V dokumentu Komise by se měl detailněji odrazit přínos lodní dopravy pro modrou ekonomiku jako celek.

4.8 V souladu s vědeckým přístupem sdělení je do procesu třeba zahrnout i strategie pobřežního cestovního ruchu, aby byl nejen podpořen zájem občanské společnosti o tuto oblast, ale aby vyplynul určitý přínos i z integrované spolupráce obou přístupů k procesu. Hlavním účelem veškerého rozvoje je nutnost přizpůsobit se environmentálním požadavkům a určit příležitosti.

4.9 Dokument Komise se zaměřuje v první řadě na vědecký výzkum, jenž je očividně nezbytný k zachování bezpečného ekosystému, při přípravě politik by se však nemělo zapomínat ani na integrovaný pohled. Proto je třeba odborně zjistit dopady těžby na mořském dně a zohlednit je při přípravě všech politik. Nalezení správné rovnováhy mezi potřebou chránit moře a jejich ekonomickou udržitelností má rozhodující význam pro to, aby pro výzkum, hospodářské subjekty a společnost obecně vyplynuly výhody.

4.10 Žádná analýza modré ekonomiky nebude přesvědčivá, pokud se při ní nebude věnovat dostatečná pozornost útlumu tradičních modrých ekonomik, jako jsou malé rybářské komunity, lodní doprava a cestovní ruch. Je rovněž třeba poukázat na důsledky snižování rozpočtu Evropské unie na toto odvětví.

4.11 Nesmí být omezena schopnost tradičních odvětví přispívat k větší zaměstnanosti. Co se týče akvakultury, není EU stále ještě soběstačná v pokrytí své poptávky po rybách. Obrovský potenciál vyšší zaměstnanosti skýtá i loďařský průmysl. Pokud bude uspokojena potřeba modernizovat přístavní infrastrukturu, i zde výrazně vzroste nabídka pracovních míst.

4.12 Inovační strategie některých členských států již podporují myšlenku udržitelnosti a „oceánu jakožto národní priority“. V portugalské národní strategii výzkumu a inovací k inteligentní specializaci na období 2014–2020 můžeme například vidět řádné využívání efektivní ekologické námořní dopravy v námořním prostoru bez hranic za účelem lepšího zkoumání námořního průmyslu a jeho začlenění do globální logistiky. To je důkazem úsilí členských států v této oblasti a významu modré ekonomiky a prvenství Evropy v této oblasti.

4.13 EHSV je přesvědčen, že evropské ostrovy mají v modré ekonomice zvláštní úlohu, a to ve všech třech oblastech, které byly označeny za inovační oblasti tohoto odvětví, a konkrétně zejména v oblasti energie z oceánů. Proto EHSV vyzývá Komisi, aby v tomto sdělení věnovala zvláštní pozornost také evropským ostrovům, a to nejen kvůli specifickému dopadu, který modrá ekonomika bude na tyto oblasti mít, ale také kvůli jejich potenciálnímu přínosu pro inovace.

V Bruselu dne 15. října 2014

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Henri MALOSSE
